

Domeniul Drajna de Jos din județul Prahova. Ascendență și acumulări

GION D. IONESCU

La ieșirea din orașul Vălenii de Munte, șoseaua D.N. 1 A Ploiești-Brașov se bifurcă. Artera principală își urmează firul pe vechea terasă a râului Teleajen spre Izvoarele-Cheia. Cealaltă, mai puțin frecventată, coboară și trecînd riul pe un pod de beton, urcă pieptiș pe malul stîng (est), chiar pe teritoriul comunei Drajna de Jos, îndreptîndu-se spre valea Zeletinului și a râului Bîsca Chiojdului. Caracteristică Drajnelor este mica depresiune flancată de cei doi pînți de fliș, marcați pe teren de înălțimi ca Cetățuia (710 m) și Leordeanu (834 m.) spre nord, iar spre sud Lazuri (770 m.) și Pripor (832 m.); o ferme-cătoare zonă din fâșia internă a Subcarpaților¹. Condițiile de mediu au permis locuirea neîntreruptă a omului aici încă din epipaleolitic. S-au elaborat deja temeinice scrieri în legătură cu această perioadă².

Cît privește perioada documentară, se descoperă de la început că și teritoriul și așezările umane din zonă sînt pomenite abia în secolul al XV-lea, vreme cînd populația se înmulțise și începuseră a se ivi contradicțiile pentru stăpînirea pămîntului. Povara birurilor și alte cauze, tot atît de dăunătoare, conduceau la pauperizarea sătenilor. Cel mai vechi document cunoscut pînă astăzi pentru o obște din zonă, Starchiojdul, este un regat al hrISOVULUI dat de Mihail, fiul domnului Mircea cel Bătrîn, din 1418. Se întărea (confirma) moșia Starchiojd care fusese împresurată de acaparatori din sate vecine³.

Tot o asemenea întărire cuprindea și un hrISOV din 1486—1487, deci din a doua domnie a lui Vlad Călugărul (1482—1495), pentru „Stîngaci, Stan și Vlaicu”, urmare a unei judecări pornită de o împresurare. Ocinile reclamate făceau parte din hotarul Drajnei de Jos, numit Stănești⁴. Neagoe

¹ Biblioteca Academiei Române, DLXXXIII, 1 (planșa Vălenii de Munte).

² Ion Andrieșescu, *Nouvelles contributions sur l'age de bronze en Roumanie*, în „Dacia”, II, 1925, p. 345 și urm. Ion Nestor, *Hache en cuivre à double tranchant trouvée en Valachie* în „Dacia”, V—VI, 1935—1936, p. 135; Gh. Stefan, *Le camp romain de Drajna de Sus*, în „Dacia”, XI—XII, 1945—1946, p. 114—115; Maria Comșa, *Un knezat roumain de X—XII siècles à Slon, Prahova*, în „Dacia”, XXII 1978, p. 303—317; Eadem, *Citadela de lemn din secolele VIII—IX de la Slon, Prahova*, în „Muzeul Național”, V, 1981, p. 133—136; Gion Ionescu, *Toporul de aramă de la Calvini*, în „Mousaios”, Buzău, 1978, p. 10—12; Idem, *Dovezi noi privind vechimea și continuitatea românilor pe calca Bîsca Chiojdului*, în „Revista Arhivelor”, anul LVII (1980), vol. XLII, nr. 1, p. 35—39; Dimitrie Gh. Ionescu, *Istoria orașului Buzău din cele mai vechi timpuri pînă astăzi*, București, 1979, p. 19.

³ *Documenta Romaniae Historica*, B. Țara Românească, vol. I (1247—1500), București, 1966, p. 88. (În continuare se va cita D.R.H., B.). Vezi și Nicolae Iorga, *Note asupra unui Cîmpulung muntean — Chioajele*, în „Codrul Cosminului”, II—III, Cernăuți, 1925—1927, p. 99—105.

⁴ D.R.H., B., vol. I, p. 320—321.

Basarab la 1517⁵ și Alexandru al II-lea Mircea (1568—1577)⁶ întăreau părțile de moșie ale moșnenilor Borcea, Voica și Neaga din Stănești-Drajna de Jos. La 22 octombrie 1585, Mihnea Turcitul întărea unor acaparatori locali părți de moșie din Coasta Riului, astăzi Costeni și din Stănești.⁷

Am dat câteva exemple de împresurare și de înstrăinare către cumpărători din aceeași obște a Drajnei de Jos. Dar aspectul avea să se schimbe în secolul al XVII-lea. Ca și Teișanii, moșie vecină din dreapta Teleajenului, despre care s-a scris câteva timp în urmă⁸, moșnenii din Drajna de Jos s-au bucurat de avantajul așezării satului lor în vecinătatea drumului comercial spre Brașov. Au concurat și ei la cărașie și au reușit să reziste pînă în secolul amintit.

Se pot cita cel puțin 10 zapise, prin care 70 de moșneni își vînduseră părțile lor de moșie din hotarele Drajna, Stănești, Ogretin ș.a. lui Hrizea mare vornic, între 1630—1633, iar altele 17 de vînzare sau de zălogire către cupețul Ion Abagiu din Vălenii de Munte „pentru plata haraciului”. Astfel, la 13 octombrie 1630, Drăgan, Stanciu și Dragomir, cu soțiile și copiii, nu numai că își vindeau pămînturile și ocinele din Stănești, „fiind un sat și un hotar cu Drajna”, dar se vindeau și pe ei înșiși „rumâni” lui Hrizea, zice-se, „bună voie”, pentru 56 de ughi⁹. Dumitru cu soția și copiii vindeau aceiași mare boier „biserica cu tot ce este în biserică: icoane și averi, locul fiind al vornicului... numai ce sînt lămnele mele”, cu 3000 de bani (adică aspri) gata¹⁰.

Două amănunte dau culoare acestor vînzări „de bună voie”. Vînzătorii își înstrăinau și părțile lor din munte, după analogia stînjenilor din moșie, pe care nu le puteau evalua la reala lor valoare, dar mult mai tîrziu, urmașii lor aveau să trudească, pentru societatea forestieră „Drajna”, tocmai cu copacii proveniți de pe munții lor. Apoi majoritatea martorilor erau slujitori domnești, o pletoră care avea rolul de reprimare în ajutorul celor ce culegeau numeroasele și grelele dări ale timpului. Iată câteva nume: Șerban vătaf, Pavel postelnic, Coadă vătaf din Făcăieni (Mîneciu), aproape nelipsit, Petre vătaf din Drajna, Dragul pitar, Drăghici postelnic din Bîrilești, Ursea slujitor din Stănești ș.a.

În unele din aceste documente apare și „Radul postelnic, fecior Mihalcei vornicul” din Pătărlage, parcă predestinat să ajungă în curînd stăpîn în Drajna¹¹. Istoricul Nicolae Stoicescu l-a aflat postelnic încă din 20 octombrie 1651¹². A fost unul dintre boierii credincioși ai lui Matei Basarab și foarte des întîlnit în divanele acestui domn.

Care a fost întinderea teritoriului acaparat de Hrizea în Drajna și Stănești (moșii care mai înainte formau un singur moș) nu se poate preciza, mai ales că nu s-au păstrat toate zapisele. Mai curînd se poate aprecia totalul sumelor plătite de Hrizea, după aceste documente: 278 de ighi — monedă cu valoare mare — și 72.850 de aspri. Dar el a cumpărat și părți din alte moșii

⁵ *Ibidem*, vol. II (1501—1525), București, 1072, p. 301.

⁶ *Documente privind istoria României*, veacul XVI, B., Țara Românească, vol. IV (1571—1580), București, 1952, p. 170.

⁷ *Ibidem*, p. 214—215.

⁸ Elvira Ciulin Ionescu, Gion Ionescu, *Penetrația marelui domeniu în moșia Teișani*, în „Revista Arhivelor”, anul LXVII (1990), vol. LII, nr. 4, p. 380—395.

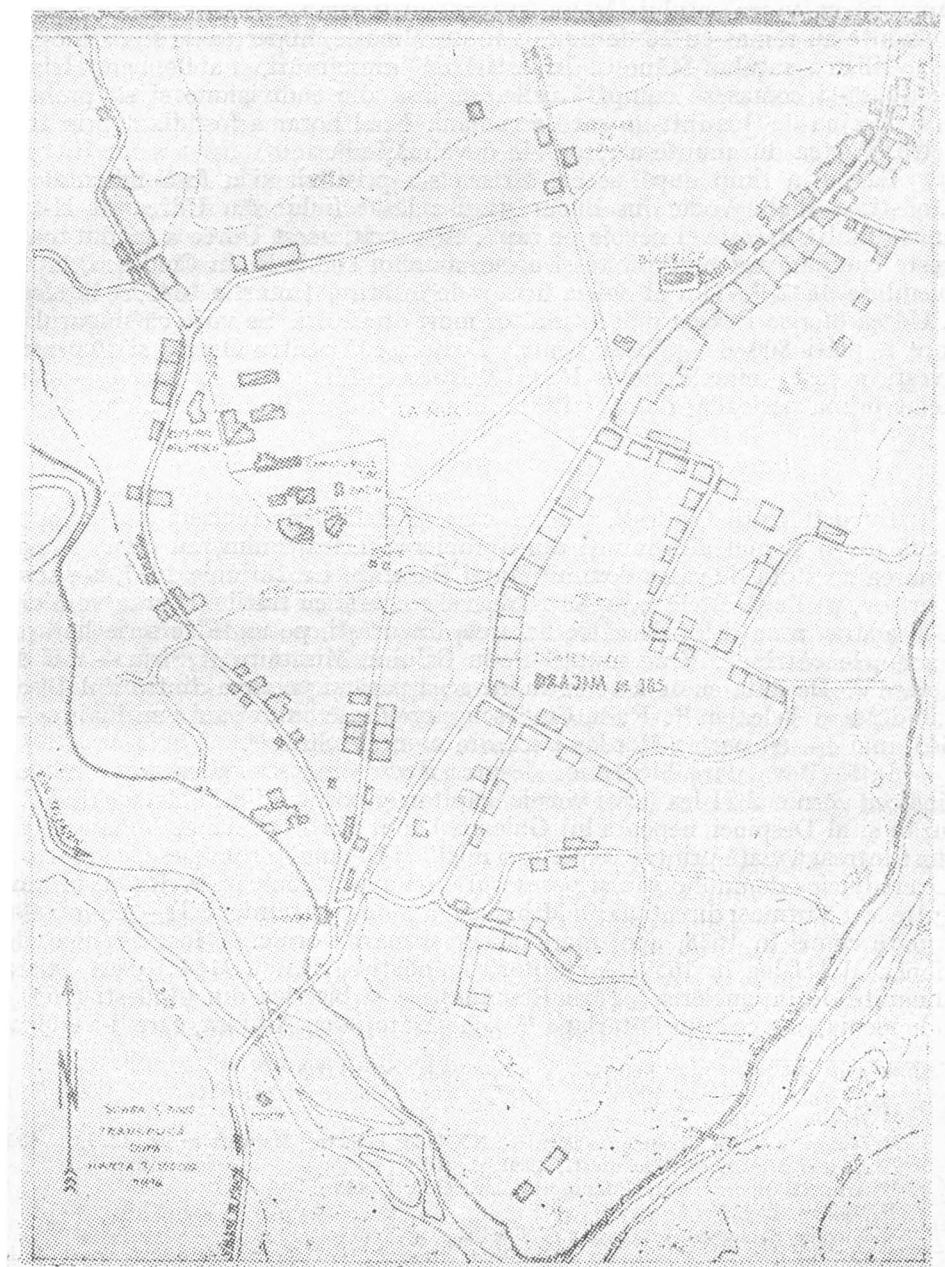
⁹ *D.R.H.*, B. vol. XXIII, București, 1969, p. 282—283.

¹⁰ *Ibidem*, p. 374, 400—401, 466—467.

¹¹ *Ibidem*, p. 467.

¹² Nicolae Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova* (sec. XIV—XVII), București, 1971, p. 150—151.

din zonă, odată, cu „capetele” vânzătorilor: Nucet, Zeletin, Jivești (Tirlești de astăzi), Ogretin, Bătrâni, Chiojd, Starchiojd, Ceraș etc. domeniul s-a extins și pe aceste moșii. Aproape zece ani a durat stăpînirea lui Hrizea, devenit mare ban, peste moșiile în care pătrunsesse.

Simțindu-și moartea pe aproape și „la vreme de pristăvire”¹³ datorită unei boli grele el și-a hotărnicit părțile cumpărate, al 10 martie 1641. Atunci, teritoriul Drajei de Jos a fost împărțit în 46 de unități agromensurale specifice locale. Marelui boier i-au revenit 20 și i s-au dat în partea de jos a moșiei, împreună cu vatra satului Drajna și rumânii (vecinii) săi. Moșnenii cu părți nevândute au rămas cu 26 de unități în devălmășie, în partea de sus a moșiei, și cu siliștea satului Stănești. În astfel de împrejurări, marele ban Hrizea reușise să-și comaseze cumpărăturile, să iasă din indiviziune și să prefacă satul Drajna de Jos într-un sat de rumâni. Noul hotar a fost fixat prin trei pietre. Partea din munte a rămas în devălmășie¹⁴.

La puțin timp după aceea, Hrizea s-a pristăvit și a fost înhumat la mănăstirea Radu Vodă din București. I-a lăsat fiului său Udrea al II-lea comis „multă datorie și nevoie pe cap”. Așa încît, acest Udrea a vîndut toate aceste cumpărături hotărnicite și alese, marelui comis Radu Cîndescu, la 18 noiembrie 1642¹⁵. Din al doilea hrisov de întărire, 1 martie 1643, se înțelege că Udrea oferise Drajna mai întii altor mari dregători. Se vede că singurul în stare a plăti 800 de galbeni pentru Drajna, 100 pentru Ogretu și 50 pentru Jivești, a fost „marele comis Radu Mihălcescu-Cîndescu”¹⁶. Astfel s-a încheiat prima perioadă, de constituire, a marelui domeniu din Drajna.

Întrucît frații Cîndești, printre care și Radu, moșteniseră sau cumpăraseră moșii și mai ales munți din apropierea Teleajenului, au cerut reconfirmarea acestora de către domnul Matei Basarab. La 28 iunie 1647, s-a scris în hrisov, pe lângă altele: „jupan Radu vel comis și cu frații săi” erau volnicii „a-și apăra munții lor de către hotarele ungurești, pe unde le scrie hotarul și semnele bătrîne”. Erau munții Podu Calului, Muntioru și Siriu — mii de hectare¹⁷. De data aceasta se extindea acea pază și pe zona dintre riul Bîsca Chiojdului și Teleajen¹⁸. Radu Cîndescu cumpărase cu doi ani mai înainte — 1645, mai 1 — și partea Mordănească din muntele Siriu¹⁹.

Iată cîteva date biografice despre Radu Cîndescu. El a fost fiul lui Mihalcea vornic al II-lea (apoi vornic, căpitan și portar) din Pătărlage județul Buzău și al Despinei, nepoata lui Ghiorna banul din Pogoniana. Mihalcea (I) a fost întreaga viață printre „boierii cei mici” ai Divanului românesc, ca martor, dar credincios domnului său și posesorul unei averi fabuloase²⁰. Radu, primul dintre cei 5 urmași direcți ai lui Mihalcea, a ajuns postelnic al II-lea în 1634 și mare comis în 1638, apoi mare clucer și mare vornic. A fost asasinat de Mihnea al III-lea în 1659. A rectitorit mănăstirea Bradu (1641) care exista „dinainte de întemeierea” Țării Românești²¹ și biserica din Cîndești (1651), unde locuia, sau cea din Pătărlage²². Din căsătoria cu Arghira, care i-a supra-

¹³ Arh. St. Buc., fond Mănăstirea Radu Vodă, XLVIII/5.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*, IV/48.

¹⁶ *Ibidem*, colecția Documente istorice, XXX/20; colecția Manuscrise nr. 1233, f. 431.

¹⁷ Buzău. *Monografie*, București, 1980, p. 101.

¹⁸ Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 1233, f. 448.

¹⁹ *Ibidem*, f. 421.

²⁰ Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 150—152.

²¹ Gabriel Cocora, *Mănăstirea de la Brad, ctitorită „încă de mai înainte de vreme de la întemeierea țării”*, în „Glasul bisericii”, XLVII (1988), nr. 4, p. 118.

²² Arh. St. Buc., colecția Documente istorice, C/175.

viețuit, i-a rămas o fiică, Rada, „cocoană mică”. Aceasta s-a căsătorit cu Constantin căpitan Filipescu ²³.

Se amintesc unele moșii care se confirmau fraților Cîndești, la 13 iulie 1636: Fulești, Pătărlage, Tega (cu munții), Brăiești, Bădeni, Opăriți, Moisica, dealul Săseni, Dealul Cîndești, dealul Drăgotești, Mircești, Mocești, Vadul Bădicești, Jigoreni, obținute cu 101.080 aspri gata ²⁴. Este numai un exemplu.

Revenind la Drajna, Radu Cîndescu a continuat să cumpere și alte ocine. Printre vînzători apar: popa Vasiiu, Neacșa, Ursu, Neagu, Mălai, Dumitru, Radu, Opriș etc. Sărăcirea moșnenilor continua. În urma acestor cumpărături, Radu a cerut comasarea („moșie lîngă moșie”) și o nouă hotărnicie. Acest document, elaborat în cancelaria lui Matei Basarab, la 28 iunie 1648, are o mare însemnătate. Pe lîngă faptul că moșul Stănești suferea o nouă pierdere, se indicau mai clar semnele de hotar ale domeniului. Astfel sînt citate: „pietrele Berivoieștilor, la Curmătură, în pietrele Sibianului — piscul Galîștei (uneori Giștilor), la Virtej — piscul Glodului — Gura Ogretinului — pe apa Drajnei în sus — fîntina Teiului — drept în Teleajen — pe Teleajen în jos — iarăși în pietrele Berivoieștilor”. Apare și mai valoros, pentru că menționează și hotarul din munți „devălmășia cu megiașii”, adică 2/5 pentru marele comis. Ele erau: „de jos în Portișoara — valea Cotei — valea Scheaului, Curmătura în Tincava — Bilbiutoarea — stîlpu Purcarului fîntina Vădrarului — plaiul Chiojdului, în Pripor — drept la Siraș-Siriul în sus — la Piraie — Fundul Pămîntului — lacul Laptelui — vîrfu Pietrosului — la Rotunda — pietrele Zăganului — vîrfu Rudelor — măgura Vițeilor — știrile Clăbucetului — plaiul lui Dumitru și iar în Portișoara” ²⁵.

Iată o bogăție de toponime semnificative ca origine. Racordate la munții stăpîniți de mai înainte se obține convingerea că vestiții Cîndești aveau a păzi hotarul dinspre nord al țării pe întreaga zonă de curbură a Carpaților de la Teleajen pînă peste Buzău. În chip firesc, constatarea aceasta ne obligă să amintim că cel mai important și central semn heraldic de pe stema marilor boieri Filipești este o roată cu opt spițe deasupra unui grup de munți. Este semnul stăpînirii acelor munți și al cărăușiei spre și dinspre Brașov, cu care Filipeștii din începuturi au avut legături nu numai comerciale ²⁶. După uciderea mișelească a tatălui său, Rada a devenit stăpîna întinsei averi a lui Radu Cîndescu.

Rada Cîndescu s-a căsătorit cu Constantin căpitan Filipescu. Să vedem mai întii aprecierile călduroase ce a făcut N. Iorga acestui fiu al lui Pană (II) Filipescu și al soției sale Maria, cea de a patra fiică a marelui postelnic Constantin Cantacuzino. Constantin căpitanul a mai avut un frate Matei și patru surori. Matei, menționat între 1662—1698, atrage interesul nostru pentru că a fost primul mare dregător dintre Filipești care a pătruns cu stăpînirea în moșia Teișani, vecina de peste Teleajen a Drajnei ²⁷.

Caracterul distins, ca unul ce fusese folosit în unele acțiuni diplomatice în Ardeal, ceea ce presupune un comportament de finețe și cu mult tact, ar fi

²³ Ibidem, fond Mănăstirea Bradu, XX/21.

²⁴ Ibidem, colecția Documente istorice, CLXIII/72.

²⁵ Ibidem, colecția Manuscrise, nr. 1233, f. 451 și urm.

²⁶ Gion Ionescu, *Trei biserici purtătoare ale vechii heraldici românești*, în „Glasul bisericii”. XLVI (1927), nr. 6, p. 116—124. (La p. 120 — semnăturile Radei și lui Constantin căpitan Filipescu).

²⁷ Elvira Ciulin-Ionescu, Gion Ionescu, *o p. cit.*, p. 381.

fost, după N. Iorga, o trăsătură de bază a personalității marelui căpitan²⁸. Cea de a doua reieșea din „cariera lui postelnic și căpitan, alcătuitor de cărți (scrisori n.n.) pentru străinătate, de purtător al soliilor domnești... alcătuitor echilibrat de fraze”... pentru care și l-a apropiat domnul Șerban Cantacuzino. Abia în 1963 s-a dovedit ca „neîntemeiată”, opinia lui N. Iorga, Constant Grecescu, stabilind, în mod definitiv, că autorul acesteia este cronicarul Radu Popescu²⁹.

Se pare că Rada s-a căsătorit cu Constantin Filipescu, unul din cei mai distinși tineri ai Țării Românești din acea vreme, pe când acesta era numai postelnic. Iată dovada. La 8 iulie 1679, „postelnicul” cu soția sa Rada cumpărau de la Stan Verzea părțile ce avea în Stănești și Cetățele³⁰. Așadar căsătoria avusese loc mai înainte. Dar faptul că postelnicul (1673), apoi căpitan și mare căpitan³¹ a fost un acaparator categoric se dovedește cu numeroase acte de cumpărare, fie din zona de nord a râului Bîsca Chiojdului, fie din lăncul opus, fără a mai aminti de altele. Ca exemple din prima zonă: Pătărlage³², Tega³³, Bălteni³⁴, Ciorăști³⁵ și Răsimnici³⁶, iar din cealaltă parte: Homoricu (moșie vecină de peste Teleajen), cu data 5 iulie 1675, de la Neagu, fiul amintitului Coadă vâtaf din Făcăieni, „mai avînd domnealui acolo moșie de cumpărătoare”³⁷. La 28 iunie 1680 îi vindea, tot în Homoricu, monahul Sava (pe mirenii Stan Verzea)³⁸ sau nepoții de frate ai aceluia, „pentru că mai are dumnealui moșie acolo”³⁹. A mai cumpărat de la Stanca, fiica lui Neagu Geafii⁴⁰ sau de alții⁴¹.

O adevărată lovitură a dat, cu ocazia răscumpărării de la cupețul Ion Abagiu a cumpărăturilor din Stănești (punctul Cetățele). Cauzele vînzării erau, „cînd (cu) foametea, de ne-am pus sufletele”. Pătrunderea lui Ion Abagiu se petrecuse prin 1665. Un urmaș mai îndepărtat al căpitanului Constantin Filipescu, anume Dumitru Kretulescu-Wathiadi, decedat aproximativ cu 20 ani în urmă, a scris într-un memoriu istoric⁴² că în portofoliul de acte al domeniului se aflau 17 zapise privitoare la cumpărăturile lui Ion Abagiu și vînzătorii n-au uitat să arate și alte cauze: „apucîndu-ne birurile de iunie și iulie, birul lefilor și cheltuiala vîstieriei și untul și grîul și altele”, au vîndut, Ion Abagiu fiind gata, ca un păianjen, să-i prindă pe moșneni în plasa banilor

²⁸ N. Iorga, *Cronicele muntene*, în „Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii istorice”, seria II, tom. XXI (1898–1899), p. 343.

²⁹ Radu Popescu Vornicul, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ed. critică de Const. Grecescu, București, 1963, p. LXXI.

³⁰ Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 1234, f. 365.

³¹ Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 178.

³² Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 173, f. 15v; fond Episcopia Buzăului, XXXII/15 și 18

³³ Ibidem, fond Episcopia Buzăului, XXXII/25.

³⁴ Ibidem, LXII/17.

³⁵ Ibidem, LXII/19 și 20.

³⁶ Ibidem, fond Mitropolia Țării Românești, IX/5.

³⁷ Ibidem, fond Mănăstirea Cotroceni, XL/3.

³⁸ Ibidem, XL/7.

³⁹ Ibidem, colecția Manuscrise, nr. 1234, f. 361.

⁴⁰ Ibidem, fond Mănăstirea Cotroceni, LX/8 și 9.

⁴¹ Ibidem, colecția Manuscrise, nr. 1234, f. 120.

⁴² Dumitru Kretulescu-Warhiadi, *Istoricul castelului și bisericilor din Drajna, al regiunii înconjurătoare și al familiilor care l-a stăpînit de peste 300 de ani*, București, 1959; manuscris dactilografiat oferit Direcției Generale a Monumentelor Istorice, unde a fost înregistrat sub nr. 00895 din 28 noiembrie 1959.

puțini, pentru glia strămoșească⁴³. Uneori obștea vindea părțile celor ce fugiseră sau se aflau la muncă în zona de șes⁴⁴. Altfel nu scăpau de persecuțiile slujbașilor domniei. Lăsau totul „de bir și de haraci” și pe consătenii lor să se descurce cum vor putea în fața „omului domnesc Stanco mare paharnic”⁴⁵.

Dar să vedem și pe cele bune. La 6 noiembrie 1679, deci după 14 ani de la vinzare, monahul Sava Verzea confirma postelnicului Constantin Filipescu ocina de la Cetățele, adăugînd: „S-a milostivit dumnealui de a făcut un sfînt schit, unde se chiamă Cetățeaua care iaste hramul Uspenie Preacesta B<ogorodi> ța și a dat... toată moșia ce a avut... la Cetățeaua... și mai luînd dumnealui cu această moșie, de la alți megiași<aluzie la Ion Abagiu>, am dat și eu... cită se va alege de la Mîneaci<era deci în plus>și viile și stupii” și le-a închinat schitului... și dumnealui să fie ctitor... <ca> la alte mănăstiri care sînt ale dumnealor, iar eu... să fiu îngrijitorul <deci egumenul> schitului”. Dar, „după petrecania lui Sava să nu mai aleagă altul, ci să fie dumnealui năstavnîc... și să ție toate ce va cîștiga schitul”⁴⁶.

Dar perechea Rada Cîndeasca — Constantin Filipescu au ctitorit și biserica din Mătești, județul Buzău, la 25 septembrie 1691, pe a cărei inscripție apare la nume și cu toponomasticul „Mărgineanul”. Se reține că în partea de sus a lespedei cu pisania se află săpată și stema ce și-au adoptat⁴⁷. Nu este de înțeles ce i-a determinat pe Filipeștii din generații următoare să înlocuiască roata de pe munți, atît de originală în semnificații, cu o stea, foarte des întîlnită în steme, dar banală⁴⁸. Constantin căpitan Filipescu apare ca ctitor și la biserica din Bucov, iar ca restaurator la mănăstirile Vărbila și Mărgineni, după moartea tatălui său⁴⁹.

Cei doi soți au avut relații apropiate cu familia Brîncoveanu cu care se înrudeau. Atașamentul lor se dovedește cu cele zece pogoane de vie din dealul Fîstîcilor din județul Saac, dăruite nepotului lor Costandin, „feciorul dumnealui Costandin Brîncoveanu mare logofăt”, la 2 februarie 1688⁵⁰.

După dispariția soțului său (1696), Rada a întîmpinat cu bărbăție necazurile domeniului. La 29 mai 1700, deci sub domnia lui Constantin Brîncoveanu, i s-au dat șase boieri cercetători pentru apărarea hotarelor Drajnei. „Se sculaseră cu multă gilceavă niște moșneni de acolo, de se fac stăpîni la o seamă de munți ce are pe Teleajen de zestre și de cumpărătoare de la boierul ei Constantin căpitan Filipescu și l-a hotărît căpitanul”. Dar în urma „hotărîntului”, soții mai cumpăraseră cu zapise și alți munți cu moșia. Boierii cercetători și al II-lea portar, „omul domnesc”, aveau să adauge și părțile acestea noi⁵¹.

⁴³ Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 1234, f. 192, 219, 225, 256.

⁴⁴ Ibidem, f. 191, 197, 199, 224, 236, 258.

⁴⁵ Ibidem, f. 261.

⁴⁶ Ibidem, fond Mănăstirea Cotroceni, XL/4. Este curios că N. Iorga nu amintește niciunde despre acest schit. Vezi *Bisericile din Opârți, Sărari și Valea Drajnei*, în „Buletinul Comisiei monumentelor istorice”, XXII, 1929, p. 157, în care pomenește și de cea de la „Slon, cu vechea coșmagă”.

⁴⁷ Idem, *Biserica din Matești*, în „Buletinul Comisiei monumentelor istorice”, XXVII, 1934, p. 68–70.

⁴⁸ Gion D. Ionescu, *Evoluția stemei Filipeștilor*, în „Revista muzeelor și monumentelor”, Muzeu, nr. 2/1989, p. 46–50.

⁴⁹ Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 1781.

⁵⁰ Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 1234, f. 265.

⁵¹ Ibidem, f. 482.

După alți 10 ani — 27 iunie 1710 — alți șase boieri aveau să aleagă și părțile de la alți moșneni vinzători din hotarul Cetățuia: Ichim, Tudor, Serban, Badiu, Nedelea, Mircea, Radu ș.a., pentru „dumneaei jupâneasa răposatului Costandin Filipescu și coconii dumneaei: Serban postelnic cu frații dumnealui... 210 stînjeni”, din cei 788 ai întregului hotar, alăturându-i la moșia Drajna⁵².

Caracterul energic dar drept al acestei răzbătătoare românce boieroace se desprinde și din rîndurile scrise chiar de ea către „Dumneavoastră boiari care v-am fost luat ca să-mi hotărîți moșia Homorici...”, căroră le atrăgea atenția asupra unuia Stan Zăvoiu, care nu avusese parte „nici în munte, nici în moară”, ca și un Stoica Buligă..., ci încă s-au făcut moșnean, ci vinduse muntele altora. Ci pe care, cum îl veți afla cu dreptate, să le faceți dumneavoastră și scrisori. Că noi nu voim să lăsăm lucrul în slab”... Era în 17 decembrie 1712⁵³. Această distinsă și vajnică româncă a decedat după 1712. S-ar putea să fi fost înhumată la biserica din Mătești, unde, după presupunerile lui N. Iorga, s-ar cădea să fie și rămășițele soțului său.

Perechea Rada (Cindeasca) — Constantin căpitan Filipescu a avut trei fii: Serban postelnic, amintit, deja, Radu (I) Filipescu, spătar al II-lea și Grigore (mezinul). Ne interesează ultimul, căruia i-a revenit moștenire domeniul Drajna.

După Theodora Rădulescu, evoluția în dregătoriile domnești a lui Grigore C. Filipescu ar fi fost: mare căpitan de dorobanți în 1717—1718⁵⁴, mare pitar în 1726, 1727—1731, mare serdar în 1732—1733 și iarăși mare pitar în 1739⁵⁵. Dar la 17 mai 1735⁵⁶ apare ca fost mare clucer, ca și la 7 noiembrie 1735⁵⁷. Primul dintre cele două documente pe baza cărora s-au făcut aceste datări pornea de la tulburarea ce făcuseră frații Carpen și Radu Dorobanțu în partea numită Harțoghie de lângă piatra (de hotar) a Berivoieștilor și alipirea cumpărăturilor lui Grigore în Ogretin, apoi hotărnicirea din nou a domeniului. Sint acte de mare importanță.

Din ansamblul trăsurilor moșiei, „care este tot un hotar cu Stăneștii”, partea clucerului se poate defini ca un dreptunghi cu laturile mici de câte 361 de stînjeni (722 m.) iar cu cele mari (lungul moșiei) „din apa Teleajenului trece apa Drajnei și merge la Tulburea (unde este) alături cu hotarul Sărarilor”. Se realizase un raport de 2,04 între cele două părți, în favoarea moșnenilor. Să ne amintim de raportul de 20/26 unități agrimensurale din 10 mai 1641 sau de 2/5 din 28 iunie 1648. Se înțelege ca moșnenii pierduseră în vremea primilor trei stăpînitores într-un ritm accelerat, după care ritmul a diminuat. Au apărut noi semne de hotar: Muscel, Traian, piscul Viezurelui, piscul Chiliilor etc. Documentul amintește și de biserica din siliștea Drajnei, probabil pe locul unde se afla și cea din cumpărătura de pomină a lui Hrzeeva vornic.

În ce privește pădurea, boierul păstra „4 cezvîrți” iar moșnenii 9. La munte, „văzînd că sint locuri foarte rele, cu prăpăstii și desișuri ce nu se pot sfori, că nu poate umbla om” (pe acolo), hotarnicii au folosit criteriul analogiei

⁵² Ibidem, colecția Documente munteștii, I/15.

⁵³ Ibidem, fond Mănăstirea Cotroceni, XL/10.

⁵⁴ Theodora Rădulescu, *Sfatul domnesc și alți mari dregători ai Țării Românești, din secolul al XVIII-lea. Liste cronologice și cursus honorum*, extras din „Revista Arhivelor”, anul XLIV (1972), vol. XXXIV, nr. 1—4, p. 664.

⁵⁵ Ibidem, p. 447, 452.

⁵⁶ Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 1235, f. 248.

⁵⁷ Ibidem, f. 250—252.

stînjienilor la încasarea veniturilor (pășuni, cășării). Din 140 de taleri pe vară, spre exemplu, boierului îi reveneau 35. Restul îl încasau cele 6 cete de moșneni: Pînteștii, Dorobanții, Comișeii, Ogretinenii și Izvoranii. Carpen și Radu Dorobanțu „au rămas de lege”.

Remarcăm boiernașii hotarnici: Gherasim egumen Văleanu, Fotache Chirișanu (Cereșanu) cămăraș, Manea căpitan—Brăcăceanu (în monahism Macarie), ctitorul a trei biserici de pe valea Cricovului Sărat, Iano (Ene) vătăf za plai ot Izvoare, ctitorul bisericuței din Homoricu, Oprea Ghesoiu, mazil din Biscenii de Sus⁵⁸ ș.a.

Grigore C. Filipescu a lăsat ca urmași direcți 2 fii și 2 fiice. Primul dintre fiii lui Grigore (I) Filipescu și care a moștenit Drajna, a fost Pană (IV). În ce privește dregătoriile cu care a fost însărcinat se amintesc: mare șetrar în 1747⁵⁹, mare armaș prin 1754—1755⁶⁰, mare stolnic prin 1761⁶¹, mare logofăt de Țara de Sus prin 1775—1776⁶² și mare vornic de Țara de Sus, 1777, 1779 și 1781—1783⁶³.

A fost căsătorit cu Ana Cîmpineanu, înmormîntată la mănăstirea Radu Vodă din București, unde probabil că și rămășițele lui pămîntești odihnesc din 1792, așa cum arată inscripția de pe mormîntul acesteia. Un singur document ni-l înfățișează ca mare ban. Este actul de răscumpărare de la neguțătorul Andrei din Vălenii de Munte a unei mori al cărei vad se afla pe moșia boierească. Neguțătorul o construise „pe vremea cînd dumnealui banul lipsea de aici”. A costat 500 de taleri⁶⁴.

Trebuie să adăugăm că Pană (IV) a primit și succesiunea unchiului său dinspre tată, Matei Filipescu, moșia Teișani, vecina de vest a Drajnei, devenind astfel stăpînul a două domenii. Erau 586 stîjnjeni masă, la care a adăugat alți 370 de stîjnjeni cumpărați cu 8 zapise între 1703—1727. Comasarea s-a efectuat de hotarnicii Dumitru Cioranu mare paharnic și Radu Goleșcu⁶⁵. În unele lucrări ale noastre l-am remarcat pe Pană C. Filipescu cu nr. II, ca unul ce se află în linia bunicului său dinspre tată, Pană fiul lui Dumitrașcu. În ansamblul schemei genealogice a Filipeștilor însă, el este al IV-lea, în ordinea nașterilor.

Portretul lui Pană (IV), în veșminte orientale (de epocă) se află pe perețele de vest în interiorul capelei domeniului Drajna, astăzi biserica parohială. N. Iorga a aflat, dintr-o însemnare pe o carte de cult de la biserica din Slon că Pană (IV) a fost ctitorul vechii biserici de zid (nu capela domeniială) din Drajna⁶⁶.

Următorul stăpîn al Drajnei, după Pană al IV-lea, a fost fiul acestuia Nicolae. Theodora Rădulescu l-a aflat între marii dregători: mare clucer în 1779, 1780—1781⁶⁷, mare agă prin 1786 și mare logofăt de Țara de Jos⁶⁸.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Theodora Rădulescu, *op. cit.*, p. 458.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 463.

⁶¹ *Ibidem*, p. 317.

⁶² *Ibidem*, p. 129.

⁶³ *Ibidem*, p. 120.

⁶⁴ Arh. St. Buc., colecția Documente istorice, DCXLV/46; Arh. St. Brașov, fond. Actele Magistratului, nr. 869.

⁶⁵ Arh. St. Buc., colecția Documente istorice, DCXLV/28.

⁶⁶ N. Iorga, *Bisericile din Opârîși...*, p. 157.

⁶⁷ Theodora Rădulescu, *op. cit.*, p. 304.

⁶⁸ *Ibidem*, p. 463.

mare logofăt de Țara de Sus în 1784 și 1787⁶⁹, mare vornic al IV-lea prin 1793—1794⁷⁰ și mare vornic de Țara de Sus prin 1796 și 1798⁷¹.

Portretul său, în mărime naturală și cu îmbrăcăminte orientală se află în grupul celor trei Filipești (bunic, tată și fiu), pe peretele bisericii parohiale din Drajna de Jos. Pe N. Iorga l-au impresionat „ișlicele, giubelele și bărbile de protipendadă” ale bunicului (Pană IV) și tatălui (Nicolae), în timp ce urmașul lor Alexandru se înfățișa „cu mustață lungă și dreaptă, în haine europenești”⁷².

Nicolae a fost căsătorit cu Smaranda Sturdza, mătușa lui Mihail Sturdza, domn al Moldovei (1834—1848). În contradicere cu N. Iorga, inginerul agronom dr. D. Krețulescu-Warhiadi, urmaș din a V-a generație după Nicolae, a scris că „el<Nicolae>a recitatorit frumoasa biserică (a clăcașilor n.n.) din Drajna, cu hramul Sf. Nicolae” și nu Pană al IV-lea. Pisania acelei biserici s-a pierdut cu ocazia restaurării din 1879 de către săteni și nu putem afla adevărul⁷³.

Războiul ruso-austro-turc, pornit în 1787, s-a desfășurat în timpul vieții lui Nicolae Filipescu. Mai ales episodul din 1788 (urmărirea în retragerea austrieșilor spre pasul Buzăului) l-a zdruncinat pe Nicolae Filipescu. Se cunoște jafurile și distrugerile săvârșite de trupele otomane. Corpul turc, concentrat în Vălenii de Munte și împrejurimi, nu a făcut excepție de la asemenea barbarii. De exemplu, biserica satului Homoricu a fost batjocorită, fiind folosită ca grajd pentru cai și desfigurându-i-se portretele sfinților cu împunșături de sulită sau împușcături⁷⁴. Tot atunci au distrus prin incendiere și primul schit Cheia, durat din lemn, aflat mai sus, spre nord de actualul amplasament, pe valea Berii⁷⁵.

Era de așteptat ca reședința domeniului din Drajna să fie jefuită și distrusă de turci, mai ales că dispunea de însemnate cantități de furaje, de hrană și clădiri de adăpost. Ei au asediat mai întâi, „curtea și faimoasa culă cu patru turnuri și au ruinat totul. Nicolae ar fi murit în luptă sau de inimă rea”⁷⁶. Ultima versiune poate fi valabilă, pentru că în 1799 Nicolae era în viață, după cele arătate de Theodora Rădulescu.

În orice caz, Nicolae a fost un bun chivernisitor, îngrijind moșia și întărind curtea cu zid de apărare și culă. În relațiile cu sătenii n-a folosit silnicia, ci cu totul excepțional, calea judecății; de exemplu pricina cu Comișeii din Ogretin pentru venitul muntelui Tătaru, „alături de Mălfia din Siriu”, din 18 septembrie 1797. Se pare că în acel an era grav bolnav, deoarece la 12 iunie 1798 apare ca proprietară Smaranda. Ea a continuat procesul⁷⁷. Vorniceasa Smaranda mai trăia în 1813. În acel an, la 10 iulie, frații popa Mihai și Tudor din Ogretin îi vindeau ultima optime din muntele Tătaru, cu prețul de 200 de taleri, „pentru că au vîndut și ceilalți frați de moșie<celeil>alte părți”⁷⁸. După aceea, Smaranda a mai trăit alți 14 ani.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 130.

⁷⁰ *Ibidem*, p. 124.

⁷¹ *Ibidem*.

⁷² N. Iorga, *Inscripții din bisericile României*, vol. II, București, 1908, p. 268.

⁷³ Dumitru Kretzulescu-Warhiadi, *op. cit.*

⁷⁴ Arh. St. Buc., fond Ministerul Cultelor, dosar 1281/1943, f. 28.

⁷⁵ Gion Ionescu, Grigore Bănuș, *Contribuții la monografia Schitului Cheia de pe Te-leajen*, partea I, în „Glasul bisericii”, XLII(1983), nr. 1—3, p. 106—115.

⁷⁶ Dumitru Kretzulescu-Warhiadi, *op. cit.*, p. 10.

⁷⁷ Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 1238, f. 473—577.

⁷⁸ *Ibidem*, nr. 1241, f. 81.

Perechea Nicolae-Smaranda a avut trei urmași, dintre care două fiice. Drajna a rămas fiului lor Alexandru. Pentru grija deosebită și investițiile ce a făcut în Drajna, istoricii i-au alăturat la nume și atributivul Drăjneanu ⁷⁹, iar noi sîntem forțați a-i acorda un spațiu mai întins în această lucrare. S-a născut în 1787 și a fost căsătorit cu Profira Cuzin, văduva Racutti. Au avut o singură fiică, Maria, care avea să întrerupă traiectoria ascendentă a domeniului și al cărui punct maxim a fost atins sub tatăl său.

În adevăr, prin cultura sa deosebită, în activitatea politică a obținut pe drept o serie de funcții și ranguri boierești: mare stolnic, mare căminar, mare vornic și mare logofăt. A fost deputat în 1837—1844. În dregătoriile din secolul al XVIII-lea nu poate fi aflat datorită faptului că la sfîrșitul aceluia veac el avea abia 13 ani. În culegerea de documente a istoricului George Potra, Alexandru N. Filipescu este amintit în cel puțin opt documente, între anii 1826—1828, ca fost mare logofăt, mare vornic de poliție, mare logofăt de Țara de Sus sau cea de Jos ⁸⁰. Toate aceste amănunte dovedesc că Alexandru N. Filipescu era un om cult, cunoscător a mai multor limbi și mai ales al limbii franceze. A trăit cîțva timp la Paris. S-a dovedit o personalitate de un farmec deosebit.

Apelînd la documentele drăjnene, se constată că Alexandru Filipescu a dovedit și o evidentă dinamică de apropiere a noi suprafețe de teren, pe care le-a comasat cu domeniul moștenit, fără a uza de silnicie sau viclenie. Astfel, la 25 aprilie 1827, un Ioniță dascăl adevărea că primise de la „dumnealui căminarul Aleco Filipescu” ultimii 100 din cei 300 de taleri pentru vînzarea unei mori ⁸¹. La 12 martie 1835 se întocmise hotărnicia celor 95 de stînjeni ai logofătului Nicolae Boieroiu din hotarul Stănești, „bez partea dumnealui clucerul Nicolae Filipescu răposat”. Se aminteau pietrele hotare, încă valabile ale Filipeștilor. Căminarul Alexandru Filipescu semna de mulțumire ⁸². Tot printr-un zapis al lui Nicolae Boieroiu, din 20 martie 1835, se dăruiau 15 stînjini din „codrul Ciocracu Zamfirei Pinte, pe lingă hotarul Filipescu” ⁸³. Constantin Comișel dăruia lui Alecu Filipescu, la 15 mai 1838, 100 de stînjini din moșia Ogretin, pentru ca marele boier să-l ajute să obțină alți 100 de stînjini din stăpînirea nedreaptă a lui Panca cupețul din Vălenii de Munte și a postelnicului Stan Țuguș și „catastișele curate cu venituri și cheltuieli”, pe timpul cît fuseseră acaparați ⁸⁴. Pentru a se vedea că acel Panca cupețul era un avan și viclean acaparator, amintim că o astfel de viclenie folosise, și pentru un schimb de moșie cu schitul Crasna. Norocul schitului a fost că la conducerea eparhiei Buzăului se afla marele și înțeleptul episcop Chesarie ⁸⁵. Panca se folosise de faptul că se pretindea ctitor al schitului, dar moșia ce și-o apropia prin schimb depășea cu mult donația pe care o făcuse schitului.

⁷⁹ Era necesar pentru a-l distruge față de alt Alexandru Filipescu, poreclit Vulpe, tot din generația a IX-a. Alexandru Filipescu Drăjneanu era mai tînăr cu 13 ani decît Vulpe (1787—1774 = 13).

⁸⁰ George Potra, *Documente privitoare la istoria orașului București (1821—1848)*, București, 1975, p. 251—302.

⁸¹ Arh. St. Buc., colecția Manuscrise, nr. 1244, f. 70.

⁸² Ibidem, nr. 1245, f. 162.

⁸³ Ibidem, f. 169.

⁸⁴ Ibidem, f. 422.

⁸⁵ Gion Ionescu, *Contribuții la istoria Schitului Crasna sau Izvoarele de pe Teleajin*, în „Glasul bisericii”, XLVI (1987), nr. 1, p. 101.

Un eveniment excepțional petrecut în timpul vieții lui Alexandru N. Filipescu a fost catagrafia din 1838, efectuată în Țara Românească, în vederea unui alt mod de așezare a sarcinilor fiscale (capitația) și avînd sorginta legală în Regulamentul Organic. Pe atunci, satul Drajda de Jos avea 222 de familii (unități gospodărești). Aproximînd că aceste familii erau formate în medie din cîte 4 membri, populația ar fi totalizat 880 de suflete. Toate aceste familii erau de clăcași, la care și pămîntul de sub case era boieresc. Pentru pămîntul acesta din „șezutul” sau siliștea satului, curtea și grădina, fiecare gospodar era îndatorat de prăvilă și obiceiul pămîntului la zile de clacă, plocoane etc.

Sătenii clăcași din 1838 posedau 80 de cai, 388 de boi, 179 de vaci, 211 oi, 42 capre și 94 rîmători. Mai aveau în grădinile gospodăriilor 9730 de pruni și 65 de alți pomi. Ca ocupație erau plugari, cărași sau simpli muncitori⁸⁶. Se amintesc unele nume de familie din cele 222: Catană, Văcărelu, Fuiorea, Tapura, Trăscău, Cioc, Rogozea, Blendea, Pușcătoriu, Cursaru, Plăiașu, Borcănel, Iorgoiu, Saroiu, Bălaia, Boșobei, Orbu, Potlogea, Ceșcoiu, Călinoiu, Slujitoru, Păiș, Gogoșu, Bobe, Gorgăneanu, Postoacă, Turturică, Căpățînă, Schiopu, Dumbravă, Hop-odată ș.a.⁸⁷

Comportamentul civilizat și onest al marelui vornic se pare că încurajase pe unii din vecinii de moșie să dea naștere la numeroase și continui încălcări, mai ales în capătul dinspre Sărari (moșia Mitropoliei) și cel dinspre Ceraș. De aceea, la 3 martie 1841, el a solicitat Marelui Logofetii a Dreptății pe Dumitru Pastiescu să săvîrșească o nouă hotărnicie⁸⁸. Între timp vornicul mai cumpărase: 85 de stînjeni de la Ion Boieroiu ot Văleni⁸⁹, 50 de stînjeni partea Zamferei Pinteia⁹⁰, 5 stînjeni de la Ioana Pintoaia, cu vad de moară în apa Teleajenului, în hotarul Stăneștilor, de la preoteasa Casandra Porumbescu, zestre de la tătăl ei Nae căpitanul⁹¹, 17 stînjeni în Ciocracu de la Radu și Dumitru Pinteia⁹², un laz de fin, Rogozu, în Stănești, de la pitarul Nicolae Homoriceanu⁹³, șase stînjeni de la Ilie Pinteia în Ciocracu, pentru că avea numai „rîpă și supărări”⁹⁴ și de la Ioana soția lui Ilie Pinteia încă 12 stînjeni⁹⁵. La 10 august 1841 hotărnicia lui Dumitru Pastiescu era gata⁹⁶. Toate acestea, petrecute în 1841, costaseră 3000 de lei. Omologarea hotărniciei s-a efectuat la 6 noiembrie 1842.

Au urmat alte cumpărături: 6 stînjeni de la Ioniță sin Ioana Pinteia⁹⁷, 6 stînjeni de la Negoită fratele Ioanei⁹⁸ și 24 de stînjeni de la Iordache fratele celorlalți doi⁹⁹, din Ciocracu, în cursul anului 1843. La 18 iulie 1846, preotul Dumitru și alți moșneni Bolînești vindeau marelui boier 31 de stînjeni din Drajna de Sus și Cătunu. Stînjenii fuseseră arendați mai înainte lui Moise fiul

⁸⁶ Arh. St. Buc., colecția Catagrafii, nr. 901, f. 349–378.

⁸⁷ Ibidem.

⁸⁸ Ibidem, colecția Manuscrise, nr. 1245, f. 583–584.

⁸⁹ Ibidem, f. 613.

⁹⁰ Ibidem, f. 615.

⁹¹ Ibidem, f. 619.

⁹² Ibidem, f. 620.

⁹³ Ibidem, f. 629–630.

⁹⁴ Ibidem, f. 643.

⁹⁵ Ibidem, f. 644.

⁹⁶ Ibidem, f. 621, 627.

⁹⁷ Ibidem, nr. 1246, f. 135.

⁹⁸ Ibidem, f. 136.

⁹⁹ Ibidem, f. 137.

cupețului Panca din Văleni. S-au plătit 139 de galbeni împărătești¹⁰⁰. Prin 1849 au fost cumpărați încă 3 stinjeni, tot în Drajna de Sus și Cățunu, cu 425 de lei¹⁰¹. La 11 februarie 1850, alți 10 stinjeni din aceeași moșie erau cumpărați, cu 60 de galbeni împărătești, de la Radu sin Stoica Diaconu¹⁰². Se pare că acestea au fost ultimile cumpărături cu care s-au încheiat acumulările pentru acest domeniu ale lui Alexandru Filipescu.

Amintim și aprecierile profesorului J. A. Vaillant, care a trecut și poposit în Drajna de Jos, chiar la curtea lui Alexandru Filipescu, la 1 septembrie 1844. Nici nu ajunsese la riul Teleajen pentru a-l trece, că a și zărit pe malul abrupt dinspre est, cum „mijește și strălucește alb” castelul. Stăpînul lipsea însă. A fost primit de „domnul Colson (Charles), dofinez, care se afla acolo de 30 de ani, sub oblăduirea lui Alexandru și trăind ca Oreste cu Pilade. Păcat! Domnul Alexandru Filipescu este un om pe care trebuie să-l cunoști. Este castelan feudal dar un stăpîn bun. El nu vinează posturi <funcții> înalte, ci lupi. Urăște intriga, este însă părintele țăranilor săi. În sfîrșit, lucru remarcabil, el este *singurul* boier din cele două principate, încărcat de merite, fără a ține să se impună prostește și cu îngînfare”. A admirat castelul, curtea — „un vast covor de iarbă”, construcții de tot felul, pavilionul chinezesc cu clopoței de sticlă colorată, interiorul cu plante exotice, arsenalul de vînătoare, confortul excepțional, capela după planurile arhitectului și pictorului Colso, turnul etc.¹⁰³.

Nu trebuie uitate cele scrise de strănepotul său D. Kretzulescu Warthiadi. „A stăpînit Drajna aproape o jumătate de secol. A lăsat o neștearsă urmă prin cultura și bunătatea sa între săteni, <avînd> un caracter drept și independent. A refăcut din ruine castelul... și groasele ziduri din jur, a turnat la Paris cele șase tunuri de bronz cu monograma <probabil stema> sa, gravată pe țevi, care au fost luate de nemți în 1916. Refăcu și conacul cel mare <locuința de iarnă> și o frumoasă biserică în 1844, drept capelă a castelului și cavoul pentru înhumarea sa și a urmașilor... iar în fața castelului... un cadran solar, de pe care, un mic tun, cu ajutorul unei lentile, <declanșa> o detunătură exact la ora 12, ce se auzea pe toată valea Teleajenului... Avea o mare putere fizică și deosebit curaj. Păstra urma unei răni pe obraz, provocată de ghiara unui urs cu care se luptase și l-a răpus cu pumnalul... amator de cai... bun călăreț... întreținea o herghelie <vestită> de cai... Disprețuia demnitățile fanariote și ale Regulamentului Organic. La bătrînețe, după 1850, bolnav, a trăit numai la Drajna și a murit în 1856”¹⁰⁴. A fost înhumat în cavoul cu placă de marmoră și o frumoasă stemă din pronaosul capelei.

Pentru cercetătorul sau simplul trecător de astăzi al încîntătorului spațiu subcarpatic din lungul vechiului drum de rocadă dintre rîurile Teleajen și Bîsca Chiojdului, Drajna de Jos, de la limita lui de vest, nu numai că-l încită să admire legendarul complex, atît de nimerit expus vederii, cel puțin pe 180 de grade, dar îi pune și întrebări răscolitoare de istorie. Noi îi promitem să-i aducem la cunoștință atît trecutul istoric al acestui domeniu pînă la zi, deci

¹⁰⁰ Ibidem, f. 390—391.

¹⁰¹ Ibidem, f. 561.

¹⁰² Ibidem, nr. 1247, f. 4.

¹⁰³ J. A. Vaillant, *La Roumanie*, vol. III, Paris, 1844, p. 378.

¹⁰⁴ Dumitru Kretzulescu-Warthiadi, *op. cit.*, p. 17.

și pe ultimii o sută de ani, cât și freamătul fierbinte de trecere a domeniului care a oferit posibilitatea de creare a acestui complex, în stăpînirea urmașilor — sătenii de astăzi — ai celor care au fost forțați de vitregia vremurilor să-l înstrăineze. Și totuși, drăjnenii au avut norocul să intre sub oblăduirea unor boieri de sorginte curată română, călăuziți de bunătate și dreaptă credință creștină. Sub Filipești nu s-a petrecut nici o samavolnicie sau nedreptate.

RÉSUMÉ

À cause des circonstances historiques néfastes pour les roumains, sept générations des boyards — dominés par la famille Filipescu — ont réussi à créer une vaste propriété foncière avec son centre à Drajna de Jos. Les accumulations pour ce domaine avaient commencé dès le premier quart du XVIIème siècle et ont culminé pendant la seconde moitié du XIXème siècle. Parmi les propriétaires de ce domaine, une figure remarquable est celle du grand boyard Alexandru N. Filipescu (1787 — 1856).

PRÉCIS

Due to difficult historical circumstances which seriously affected the Romanian people's interests, seven generations of landlords — dominated by the Filipescu family — succeeded in creating a vast land property with its centre at Drajna de Jos. The accumulations for this property had started during the first quarter of the 17th century. They reached, their climax and came to an end at the middle of the 19th century. Among the owners of this property the figure of the great landlord Alexandru N. Filipescu (1787 — 1856) is remarkable.